

Deu

Chapter 32

Javanese Interlinear

Reference: Javanese Bible (SABDA)

פִּי : אֲמַרְיִי הָאָרֶץ וְתִשְׁמַע וְאֶדְבַּרְהָ הַשָּׁמַיִם הָאֵינִי
tutuk-Kawula pangandikan bumi lan-mirengna lan-Kawula-ngandika hé-langit Midhangetna
[H6310](#) [H0561](#) [H0776](#) [H8085](#) [H1696](#) [H8064](#) [H0238](#)

"Kupingmu tilingna, he langit, aku arep caturan, lan bumi ngrungokna guneme cangkemu.

כְּשֵׁעִרִים אֲמַרְתִּי כֶּטֶל תִּזְלַן לְקֹחִי כְּמִטָּר יַעֲרַף
kados-grimis pangandikan-Kawula kados-bun mili piwulang-Kawula kados-udan Tumetes
[H8164](#) [H2919](#) [H5140](#) [H3948](#) [H4306](#) [H6201](#)
עֲשָׂב : עָלֵי- וְכִרְבִּיבִים וְעָלֵי-
rerumputan ing lan-kados-udan-deras suket ing
[H6212](#) [H7241](#) [H1877](#)

Piwulangku muga tumetes kaya udan, tembungku tetesa kaya ebum, kaya udan deres kang tumiba ing trubusan kang lagi semi, kaya udan deres nibani tetuwuhan.

לְאֵלֵינוּ : גְּדֹל הָבוּ אֶקְרָא יְהוָה שֵׁם כִּי
dhateng-Gusti-Allah-kita kaluhuran saosna Kawula-nyebut Yéhuwah asma Amargi
[H0430](#) [H1433](#) [H3051](#) [H7121](#) [H3068](#) [H8034](#)

Marga asmane Sang Yehuwah arep dakundhangake: Ngunjukna hurmat marang Gusti Allah kita,

מִשְׁפָּט דְּרָכָיו כָּל- כִּי פְעֻלוֹ תָמִים הַצּוּר
keadilan margining-Panjenengané sedaya amargi pakaryanipun sampurna Parang
[H4941](#) [H1870](#) [H3605](#) [H6467](#) [H8549](#) [H6697](#)
הוּא : וְיֹשֵׁר וְצָדִיק עוֹל וְאֵין אֲמוּנָה אֵל
Panjenenganipun lan-jujur leres piawon lan-mboten-wonten setya Gusti-Allah
[H1931](#) [H3477](#) [H6662](#) [H0369](#) [H0530](#) [H0410](#)

Gunung Parang, kang sampurna pakaryane, jejeg sakehe margine; marga Gusti Allah kang setya-tuhu, ora ana kaculikane, Panjenengane iku bener lan adil.

עֲקֹשׁ דּוֹר מוֹמָם בְּנֵי לֹא לֹו שִׁחַת
bengkong turunan cacadipun para-putra-Panjenengané sanes kanggenipun Risak
[H6141](#) [H1755](#) [H3808](#) [H7843](#)

וּפְתִלְתֵּל :
lan-kesasar
[H6618](#)

Wong-wong kang wus padha ora dadi putrane maneh, kang padha dadi blentong, golongan kang nasar lan plinthat-plinthut, iku padha nandukake kanisthan marang Panjenengane.

וְלֹא lan-mboten H3808	נֶבֶל bodho H5036	עַם hé-umat	זֹאת punika H2063	תְּגַמְלוּ- panjenengan-males H1580	לְיְהוָה dhateng-Yéhuwah H3068	הֲ- Menapa H3068	6
--	---	----------------	---	---	--	--	---

קָנָה ingkang-damel-panjenengan H7069	אָבִיךָ Rama-panjenengan H0001	הוּא Panjenenganipun H1931	הֲלוֹא- menapa-sanès H3808	חָכְמָה wicaksana H2450
---	--	--	--	---

וַיִּכְנְנֶנּוּ: lan-nyantosaken-panjenengan	עָשָׂה nitahaken-panjenengan	הוּא Panjenenganipun H1931
---	---------------------------------	--

He bangsa golongan kang gemblung lan tanpa budi, apa iku pamalesmu marang Pangeran Yehuwah? Iku rak Ramamu kang nitahake kowe, kang nganakake lan kang nguwatake kowe.

שָׂאֵל taken H7592	וְדָרָה turun-tumurun H1755	דֹּר- turunan H1755	שָׁנוֹת taun-taun H8141	בָּיְנוּ manggalihna H0995	עוֹלָם kina H5769	יָמֹת dinten-dinten H3117	זָכַר Élingana H2142	7
--	---	---	---	--	---	---	--	---

וַיִּקְנֶיךָ para-pinisepuh-panjenengan H2205	וַיִּפְרֹץ lan-paring-pirsa-dhateng-panjenengan H5046	אָבִיךָ Rama-panjenengan H0001
---	---	--

לָךְ: dhateng-panjenengan	וַיֵּאמְרוּ lan-ngandika H0559
------------------------------	--

Elinga marang jaman kuna, gatekna taun-taune turun kang wus kepungkur, tekokna marang bapakmu, iku kang bakal nerangake marang kowe, lan marang para pinituwa, iku kang bakal ngandhani marang kowe.

בְּהַפְרִיזוֹ nalika-misahaken-Panjenenganipun H6504	גוֹיִם bangsa-bangsa	עֲלִיּוֹן Inkang-Maha-Luhur	בְּהִנְחָל Nalika-maringi-warisan H5157	8
--	-------------------------	--------------------------------	---	---

בְּנֵי putra-putra	לְמִסְפָּר miturut-cacahing H4557	עַמִּים bangsa-bangsa	נִבְלָת watan-watasan H1367	יָצַב netepaken H5324	אָדָם Adam H0120	בְּנֵי para-putra
-----------------------	---	--------------------------	---	---	--	----------------------

יִשְׂרָאֵל: Israèl H3478
--

Ing nalika Kang Mahaluhur mandumi tanah-pusaka marang para bangsa, iya ing kalane misahake para anake manungsa, Panjenengane netepake wilayahé para bangsa iku miturut cacahé wong Israel.

נִחְלָתוֹ: warisanipun H5159	חֵבֶל tali	יַעֲקֹב Yakub H3290	עַמּוֹ umatipun	יְהוָה Yéhuwah H3068	חֻקָּה panduman	כִּי Amargi	9
--	---------------	---	--------------------	--	--------------------	----------------	---

Awitdene kang dadi pandumane Pangeran Yehuwah iku umate, Eyang Yakub iku kang katetepake dadi kagungane piyambak.

ישמן mubeng ילג angin-nggero ובתהו lan-ing-suwung מרְבֵר ara-ara-samun באַרְץ ing-tanah ימְצֵאָהוּ Panggihaken-piyambakipun 10
[H3452](#) [H3214](#) [H8414](#) [H0776](#) [H4672](#)

כְּאִישׁוֹן kados-mripat יצְרָהוּ njagi-piyambakipun יבְנֶהוּ manggalih-piyambakipun יסְבֵנְהוּ ngrengkuh-piyambakipun
[H0380](#) [H5341](#) [H0995](#) [H5437](#)

עֵינֹ: tingaling-Panjenengané

Anggone manggih ana ing sawijining nagara ana ing pasamunan, ana ing satengahe papan kang mluwa lan panggeroning pasamunan, banjur diamping-ampingi, direksa prasasat maniking paningale.

יפְרֵשׁ melaraken ירחֵף nglayang גוזְלִיו kuthuk-kuthuk-ipun על- ing קנֹו susuhipun יעִיר nggugah כְּנֹשֶׁר Kados-manuk-garudha 11
[H6566](#) [H1469](#) [H7064](#) [H5782](#) [H5404](#)

אַבְרָתוֹ: wulu-Panjenengané על- ing ישְׂאָהוּ mikul-piyambakipun יקְחֵהוּ mendhet-piyambakipun כְּנִפִּי suwiwi-Panjenengané
[H0084](#) [H5375](#) [H3947](#) [H3671](#)

Kaya patrape manuk garudha anggone ngiyun-iyun isining susuhe, nglayang-nglayang ngreksa anak-anake, mbeber swiwine, nadhahi anake siji, lan banjur digendhong ing swiwine,

עֲמוֹ kaliyan-Panjenenganipun וְאִין lan-mboten-wonten ינְחֶנִּי mimpin-piyambakipun בְּרָךְ piyambakan יְהוּוּהָ Yéhuwah 12
[H0369](#) [H5148](#) [H0910](#) [H3068](#)

נְכַר: manca אלֵ דֵוָה déwa
[H5236](#) [H0410](#)

kaya mangkono Sang Yehuwah piyambak anggone ngirid lakune, ora ana allah liyane kang mbarengi.

תְּנוּבָת panenan וְיֹאכַל lan-dhahar אֲרֶץ (בְּמִתִּי) bumi (papan-papan-inggil) על- [בְּמוֹתִין] * ing יִרְכַבְהוּ Numpakaken-piyambakipun 13
[H8570](#) [H0398](#) [H0776](#) [H1116](#) [H1116](#) [H7392](#)

צֹדָר: wadas מִחְלָמִישׁ saking-séla וְשָׁמֹן lan-lenga מִסְלָע saking-parang דְּבֵשׁ madu וַיִּנְקְהוּ lan-nyusoni-piyambakipun שְׂדֵי pategalan
[H6697](#) [H2496](#) [H8081](#) [H5553](#) [H1706](#) [H3243](#)

Diyasakake tetunggangan kang bisa ngambah ing tengger-tenggering bumi, diparingi pangan pametune pategalan, didadekake nesep madu saka ing gunung parang lan lenga saka ing watu kelang,

וְאֵלִים lan-wedhus-gembel כְּרִים cèmphi-cèmphi חֶלֶב gajih עֵם- kaliyan צֹאן wedhus וְחֶלֶב lan-susu בָּקָר sapi חֶמְאָת Mentega 14
[H2459](#) [H6629](#) [H2461](#) [H1241](#)

עֲגֹב anggur וְרַם- lan-rah חֶטָה gandum כְּלִיֹּת ginjel חֶלֶב gajih עֵם- kaliyan וְעֵתוּדִים lan-wedhus-wedhus-jaler בָּשָׂן Basan בְּנֵי- putra-putra
[H6025](#) [H1818](#) [H2406](#) [H3629](#) [H2459](#) [H6260](#) [H1316](#)

חֶמְרָ: anggur-murni תְּשֻׁתָה- panjenengan-ngunjuk
[H2561](#) [H8354](#)

kaniling puwane sapi lan puwane wedhus, karo gajihing cempe lan wedhus gembel lanang saka ing Basan, apadene wedhus berok, kalawan gandum pilihan, sarta getihing woh anggur kang dadi omben-omben, anggur kang munthuk.

כְּשִׁית panjenengan-gendut H3780	עֲבִית panjenengan-kandel H5666	שְׁמַנָּה panjenengan-lemu H8080	וּבִעֵט lan-nendhang H1163	יֵשׁוּרוּן Yesurun H3484	וַיִּשְׁמַן Lan-lemu H8080	15
---	---	--	--	--	--	----

יִשְׁעָתוֹ: kawilujenganipun H3444	צָוֵר parang H6697	וַיִּנְבֵּל lan-ngina	עִשְׂהוּ ingkang-nitahaken-piyambakipun	אֱלֹהִים Gusti-Allah H0433	וַיִּמְשֵׁן lan-nilar H5203
--	--	--------------------------	--	--	---

Yesurun nuli dadi lemu, sarta nyepak-nyepak memburi, -- kowe tambah lemu, mblenek lan gimblah-gimblah --, banjur ninggal marang Gusti Allah kang nitahake lan ngremehake gunung paranging karahayone.

יִכְעִיסָהּ: ngina-Panjenenganipun H3707	בְּתוֹעֵבָת saking-kanisthan-kanisthan H8441	בְּזָרִים saking-manca	וַיִּקְנָאָהּ Ndadosaken-butarepan H7065	16
--	--	---------------------------	--	----

Padha memungu butajengane marga nyembah allah liyane; nuwuhake gerahe panggalihe kalawan dewaning kanisthan;

לֹא sanés H3808	אֱלֹהִים déwa-déwa H0430	אֱלֹהִים Gusti-Allah H0433	לֹא sanés H3808	לְשֵׂדִים dhateng-sètan-sètan H7700	וַיִּזְבְּחוּ Kurban H2076	17
---------------------------------------	--	--	---------------------------------------	---	--	----

שְׂעָרִים ajrih	לֹא mboten H3808	רָאוּ rawuh H0935	מִקְרָב saking-celak H7138	תְּדַשְׁמוּ enggal H2319	וַיִּתְּנוּ tebang-kalijan-tiyang-punika H3045
--------------------	--	---	--	--	--

אַבְתֵּיכֶם:
para-leluhur-panjenengan
[H0001](#)

padha sesajen marang para roh reged kang dudu Allah, marang allah kang padha ora diwanuhi, allah anyar kang lagi bae jumedhul, kang ora diwedeni dening para leluhurmu.

וַתִּשְׁכַּח lan-panjenengan-kesupen H7911	תָּשִׁי panjenengan-kesupen H7876	יִלְדָּהּ ingkang-nglairaken-panjenengan H3205	צָוֵר Parang H6697	18
--	---	--	--	----

מִחִלְקָהּ: ingkang-nglairaken-panjenengan	אֱלֹהִים Gusti-Allah H0410
---	--

Gunung Parang kang nganakake kowe iku koklirwakake, lan Gusti Allah kang nglairake kowe koklalekake.

בְּנוֹ para-putra-Panjenengané	מִכְעָס saking-jengkel	וַיִּנְאֵץ lan-nampik H5006	יְהוּוָה Yéhuwah H3068	וַיִּרְא Lan-mirsani H7200	19
-----------------------------------	---------------------------	---	--	--	----

וּבְנֹתָיו:
lan-para-putri-Panjenengané
[H1323](#)

Nalika Sang Yehuwah nguningani bab iku, banjur nampik wong-wong mau, marga gerah ing penggalih jalaran saka anak-anake lanang lan wadon.

	אַרְאָה Kawula-mirsani H7200	מִהֶם saking-tiyang-punika H1992	פְּנִי wedana-Kawula H6440	אַסְתִּירָה Kawula-ndhelikaken H5641	וְיֵאמֶר Lan-ngandika H0559	20	
לֹא־ mboten-wonten H3808	בָּנִים para-putra	תִּיּוּנְגָה tiyang-punika H1992	תְּהַפְכֶת bengkong H8419	תּוֹר turunan H1755	כִּי amargi	אַחֲרֵיהֶם pungkasanipun H0319	מָה menapa H4100
					בָּם: ing-tiyang-punika	אֲמֹן kapitadosan H0529	

Panjenengane ngandika: Ingsun bakal ngaling-alingi wadananingSun tumrap ing wong-wong iku; Sunpirsani bakal kapriye wekasane; awitdene iku bangsa kang keblinger, anak kang padha ora setya-tuhu,

	כַּעֲסוּנִי ngina-Kawula H3707	אֱלֹהִים Gusti-Allah H0410	בְּלֹא־ saking-sanès H3808	קַנְאוּנִי ndadosaken-butarepan-Kawula H7065	הֵם Tiyang-punika H1992	21
עַם umat	בְּלֹא־ saking-sanès H3808	אֲנִי ndadosaken-butarepan-tiyang-punika H7065		וְאֵנִי lan-Kawula H0589	בְּהַבְלִיָּהֶם saking-kasuwungan-ipun H1892	
			אֲכַעֲסֵם: Kawula-ngina-tiyang-punika H3707	נֶבֶל bodho	בְּנֵי saking-bangsa H5036	

padha memungu butajenganingSun kalawan kang dudu allah; padha gawe gerahe penggalihingSun kalawan brahalane. Mulane Ingsun iya bakal nenangi kumerene kalawan kang dudu umat, lan bakal nyerikake atine kalawan bangsa kang gemblung.

	תַּחֲתַיִת sangandhap H8482	שָׂאוֹל neraka H7585	עֲדָה ngantos H5704	וְתִיבֹנֵג lan-ngobong H3344	בְּאֵפִי ing-duka-Kawula H0639	קְדָרְתָהּ murub H6919	אֵשׁ latu H0784	כִּי־ Amargi	22
		הָרֵדִים: redi-redi H2022	מוֹסְדֵי dhasar-dhasaring H4146	וְתִלְהֵט lan-murub H3857	וְיִבְלֶה lan-panenan-ipun H2981	אֶרֶץ bumi H0776	וְתֹאכַל lan-nglebur H0398		

Awitdene bebenduningSun wus ngurubake geni, nganti makantar-kantar tekan ing jagade wong mati kang ngisor dhewe; geni iku mangsa marang bumi dalah pametune, sarta nggosongake dhasare gunung-gunung.

	אֲכַלְהָהּ Kawula-ngentas H3615	חֲצֵי panah-panah-Kawula H2671	רְעוֹת piawon-piawon	עֲלִימוֹ ing-tiyang-punika	אֲסַפָּהּ Kawula-numpuk H5595	23
					בָּם: ing-tiyang-punika	

Ingsun bakal ndhawahake bilai tumpuk-undhung marang wong-wong iku lan Sunebyuki sakehe jemparingingSun.

	וְשֹׁן־ lan-untu H8127	מְרִירֵי pait H4815	וְקַטְבֵי lan-karsakan H6986	רֶשֶׁף panas H7565	וְלִחְמֵי lan-dipun-mangsa-saking	רְעֻב keluwen H7458	מְזוּן Kalong-saking H4198	24
	עֶפְרָה: lebu H6083	זִחְלֵי kewan-nyusur	חֲמַת racun H2534	עִם־ kaliyan	כָּם: ing-tiyang-punika	אֲשַׁלְּחָהּ Kawula-ngutus H7971	בְּהֵמוֹת kewan-kewan H0929	

Samangsa wus menggrik-menggrik marga kurang pangan lan katon nglayung marga ketrajang lara panas kang nggegirisi, apadene pageblug kang ampuh, nuli bakal Sunlepasi siyunge sato galak lan wisane kewan kang padha nlosor ana ing bumi.

גַּם-	בְּחֹרֶל	גַּם-	אִימָה	וּמְחַדְרִים	חֶרֶב	תְּשַׁכֵּל-	מַחוּץ	25
ugi	nom-noman	ugi	wedi	lan-saking-ing-njero	pedhang	ngrisakaken	Saking-jawi	
H1571	H0970	H1571	H0367	H2315	H2719		H2351	

שִׁבָּה:	אִישׁ	עַם-	יּוֹנֵק	בְּתוּלָה
uwan	tiyang	kaliyan	jabang-bayi	prawan
H7872	H0376		H3243	H1330

Jaka lan prawan, pasuson lan wong kang wus uwanen bakal padha tumpes, ana ing jaba dening pedhang ana ing jero kamar dening pagiris.

מַאֲנוֹשׁ	אֲשִׁכִּיתָה	אֲפָאִיהֶם	אֲמַרְתִּי	26
saking-manungsa	Kawula-nyirnakaken	Kawula-nyebar-tiyang-punika	Kawula-ngandika	
H0582		H6284	H0559	

זְכָרֶם:
pangeling-eling-ipun
H2143

Ingsun mesthine kudu ngandika: Bakal padha Sundamoni. Pangeling-eling marang wong-wong iku bakal Sunsirnakake saka ing antarane para manungsa,

יִנְכָרוּ	פָּן-	אֲגֹר	אוֹיֵב	כָּעַס	לוּלִי	27
salah-mangertos	supados-mboten	Kawula-ajrih	mengsah	duka	Saupami-mboten	
	H6435		H0341		H3884	

פָּעַל	יְהוּוָה	וְלֹא	לְמָה	יְהִינּוּ	יֵאמְרוּ	פָּן-	צָרִימוּ
nindakaken	Yéhuwah	lan-sanés	inggil	asta-kita	ngandika	supados-mboten	mengsah-ipun
H6466	H3068	H3808		H3027	H0559	H6435	

כָּל-	זֹאת:
sedaya	punika
H3605	H2063

nanging Ingsun sumelang manawa mungsuh banjur nuwuhake gerahing panggalihingSun, bokmanawa lawanane iku padha salah tanpa nganti duwe pangucap: Tanganku unggul, dudu Sang Yehuwah kang nindakake iki kabeh.

בָּהֶם	וְאֵין	הֵמָּה	עֲצוֹת	אִבָּר	גּוֹי	כִּי-	28
ing-tiyang-punika	lan-mboten-wonten	tiyang-punika	nasihat	ical	bangsa	Amargi	
	H0369	H1992	H6098	H0006			

תְּבוּנָה:
pangretos
H8394

Awitdene iku bangsa kang tanpa nalar, padha tanpa budi.

לְאֶחָדֵיהֶם:	יִבְנוּ	זֹאת	יִשְׁכְּלוּ	חֻכְמוֹ	לוּ	29
pungkasanipun	nimbang-nimbang	punika	mangertos	wicaksana	Saupami	
H0319	H0995	H2063		H2449	H3863	

Saupama wicaksana, mesthi ngerti prakara iki, sarta mikir kapriye bakal wekasane.

אִם-	רַבָּה	יִגְסוּ	וּשְׁנוּם	אֶחָד	יִרְדֹּף	אֵיכָּה	30
saupami-mboten	sedasa-èwu	ngalahaken	lan-kalih	sewu	satunggal	nguber	Kados-pundi
	H7233	H5127	H8147	H0505	H0259	H7291	

הַסְּגִירָם:	וַיְהוּוָה	מִכָּרֶם	צוּרָם	כִּי-	לֹא
masrahaken-tiyang-punika	lan-Yéhuwah	sade-tiyang-punika	Parangipun	bilih	sanés
H5462	H3068	H4376	H6697		H3808

Apa bisa kelakon wong siji mburu wong sewu lan wong loro bisa ngalahake wong sapuluh ewu, yen oraa wus padha kaedol dening gunung parange lan diulungake dening Sang Yehuwah.

31 כִּי לֹא כְּצוּרֵנוּ צוּרֵם וְאַיְבֵינוּ פְּלִילִים:
 Amargi sanes kados-Parang-kita Parang-ipun lan-mengsah-mengsah-kita hakim
[H3808](#) [H6697](#) [H6697](#) [H0341](#) [H6414](#)

Marga gunung parange wong-wong iku ora kaya gunung parang kita; bab iku mungsuh kita kena dadi hakim.

32 כִּי- מִנְּפֶן סֹדֶם גִּבְנִים וּמִשְׂדֵּמַת עֲמֹרָה
 Amargi saking-wit-anggur Sodom wit-anggur-ipun lan-saking-pategalan Gomora
[H1612](#) [H5467](#) [H1612](#) [H6017](#) [H7709](#)

עֲנִבְמוֹ עֲנִבִי- רוֹשׁ אֲשַׁכְּלֵת מְרֻחַת לָמוֹ:
 woh-anggur-ipun woh-anggur racun klompok-klompok pait kangge-tiyang-punika
[H6025](#) [H6025](#) [H7219](#) [H0811](#) [H4846](#)

Sanyatane wite anggur wong-wong iku asale saka wit anggur ing Sodom lan saka pakebonan ing Gomora; wohe anggure iku ngandhut racun, pait dhompolane.

33 תְּנִינִים תְּנִינִים יִינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אֲכֹרֶר:
 Racun naga anggur-ipun lan-wisa ula galak
[H2534](#) [H3196](#) [H7219](#) [H6620](#) [H0393](#)

Duduhe anggure iku wisaning ula, lan wisaning ula bedhudhak kang mandi banget.

34 הֲלֹא- הוּא קָמֵס עֲמִי קָתֵם בְּאוֹצְרֹתַי:
 Menapa-sanès punika kasimpen kaliyan-Kawula kacap ing-simpnan-Kawula
[H3808](#) [H1931](#) [H3647](#) [H5978](#) [H2856](#) [H0214](#)

Kabeh iku apa ora wus Sunsimpnan, kasegel ana ing gedhong parawataningSun?

35 לִי נֶקֶם וְשָׁלֵם לָעֵת תְּמִוֶשׁ רִגְלִים כִּי קְרוֹב
 Kagungan-Kawula piwales lan-mbales ing-wekdal kepleset suku-ipun amargi celak
[H5359](#) [H8005](#) [H6256](#) [H4131](#) [H7272](#) [H7138](#)

לָמוֹ: וְחֵשׁ אֵילִים יוֹם עֲתֻדַת פְּרָכָוִיס-פְּרָכָוִיס-יִנְגָּקָּ-סָמֵקְתָּ
 kangge-tiyang-punika lan-gelis bilainipun dinten
[H0343](#) [H3117](#) [H6264](#)

Ingsun kang kagungan wewenang pepulih lan males, ing mangsane sikile nggloyori, awitdene wus cedhak dinaning karusakane, sarta enggal bakal nekani apa kang dadi pepesthene.

36 כִּי- יִדְּוּ יְהוּוָה עֲבָדָיו יִתְנַחֵם וְעַל- עַמּוֹ וְעַל- עֲבָדָיו יִתְנַחֵם כִּי
 Amargi ngadili Yéhuwah umat-Panjenengané lan-ing abdi-abdi-Panjenengané melasi nalika
[H3068](#) [H1777](#) [H5162](#) [H5650](#)

יִרְאֶה כִּי- אֲזַלְתָּ יָדְךָ וְעֵזְבִי: וְעֵזְבִי אֲזַלְתָּ יָדְךָ וְעֵזְבִי
 mirsani bilih kakiyatan lan-mboten-wonten tatahan lan-tilar
[H7200](#) [H0235](#) [H3027](#) [H6113](#)

Awitdene Pangeran Yehuwah bakal paring kaadilan marang umate, lan bakal melasi marang para abdi, samangsa mirsani yen wus ora ana kekuwatane lan wus sirna kang jeneng abdi lan kang merdika.

37 וְאִמְרָ אֵי אֱלֹהֵינוּ צוּר פָּאֵי יִתְנַחֵם
 Lan-ngandika wonten-pundi déwa-déwanipun parang pangayoman-ing-piyambakipun
[H0559](#) [H0335](#) [H0430](#) [H6697](#) [H2620](#)

כּוֹ:
 ing-punika

Ing kono Panjenengane bakal ngandika: Ana ing ngendi allah-allaha -- gunung parang kang dadi pangungsene --,

יְקוּמוּ tangia	נְסִיכָם kurban-unjukan-ipun	יִין anggur H3196	יִשְׁתּוּ ngunjuk H8354	יֹאכְלוּ dhahar H0398	זִבְחֵימוֹ kurban-kurbanipun H2077	חֶלֶב gajih H2459	אֲשֶׁר Ingkang	38
		סְתָרָה: pangayoman	עַלְיָכֶם ing-panjenengan	יְהִי dadosa H1961	וַיִּעְזְרְכֶם lan-mitulungi-panjenengan H5826			

kang padha mangan gajihing sesajene sembelehan, kang padha ngombe anggur kurban unjukan? Kareben iku padha tumandang mitulungi sira, supaya sira oleh pangayoman.

וְאִין lan-mboten-wonten H0369	הִוא Panjenenganipun H1931	אָנִי Kawula H0589	אָנִי Kawula H0589	כִּי bilih	עֲתָה samenika H6258	וְרָאוּ Mirsanana H7200	39
מְחַצְתִּי Kawula-nglarani H4272	וְנֹאחֶיהָ lan-Kawula-ngesangaken H2421	אֲמִית mejahi H4191	אָנִי Kawula H0589	עֲמָדִי kaliyan-Kawula H5978	אֱלֹהִים gusti-allah H0430		
מִצִּיל: ingkang-ngluwari H5337	מִיָּדִי saking-asta-Kawula H3027	וְאִין lan-mboten-wonten H0369		אֲרָפָא nyarasaken H7495	וְאִנִּי lan-Kawula H0589		

Saiki sira padha nitenana, yen Ingsun, iya Ingsun iki Panjenengane; ora ana Allah, kajaba Ingsun. Ingsun kang mateni, lan iya Ingsun kang nguripake, Ingsun kang ngremuk, lan iya Ingsun kang marasake; sarta ora ana kang bisa ngluwari saka ing astaningSun.

אָנִכִּי Kawula H0595	חִי gesang	וְאֲמָרְתִּי lan-Kawula-ngandika H0559	יָדִי asta-Kawula H3027	שָׁמַיִם langit H8064	אֶל- dhateng H0413	אֲשָׂא Kawula-nganggat H5375	כִּי- Amargi	40
						לְעֵלָם: salaminipun H5769		

Lah Ingsun ngangkat astaningSun marang ing langit kalawan ngandika: Demi Ingsun agesang langgeng,

יָדִי asta-Kawula H3027	בְּמִשְׁפָּט ing-keadilan H4941	וְתֹאחֲזוּ lan-nyepeng H0270	חֶרְבִי pedhang-Kawula H2719	בְּרֶקַע kilat	שִׁנּוּתִי Kawula-ngasah H8150	אִם- Manawi	41
וְלִמְשִׁנָּאִי lan-dhateng-tiyang-sengit-Kawula H8130		לְצַרִּי dhateng-mengsah-mengsah-Kawula			נְקָם piwales H5359	אֲשִׁיב Kawula-males H7725	
						אֲשַׁלֵּם: Kawula-mbales	

samangsa Ingsun ngasah pedhangingsun kang gilap, sarta astaningSun ngasta pangadilan, mesthi Ingsun bakal paring piwales marang kang padha nglawan marang Ingsun, sarta males marang para satruningsun.

בָּשָׂר daging H1320	תֹּאכַל mangsa H0398	וְחֶרְבִי lan-pedhang-Kawula H2719	מִיָּדִים saking-rah H1818	חֶצִי panah-panah-Kawula H2671	אֲשַׁכִּיר Kawula-ngendem H7937	42
	אֹיִב: mengsah H0341	פְּרָעוֹת rambut-dawaning H6546	מִרְאֵשׁ saking-sirah	וְשִׁבְיָהּ lan-tawanan H7633	חֶלְלִי tiyang-tatu	מִיָּדִים saking-rah H1818

Ingsun bakal ngendemi jemparingingsun kalawan getih, lan pedhangingsun bakal mangan daging; getihe wong-wong kang padha mati sinuduk lan wong-wong kang padha katawan, saka sirahe pimpinane mungsuh kang rambute dawa.

עבדיו דם כי עמו גוים הרנינו 43
 abdi-abdi-Panjenengané rah amargi umat-Panjenengané hé-bangsa-bangsa Surak-suraka
[H5650](#) [H1818](#)

אדמתו וכפר לציו ישוב ונקם יקום
 tanahipun lan-ngresiki dhateng-mengsah-mengsahipun wangsul lan-piwaless males
[H0127](#) [H7725](#) [H5359](#) [H5358](#)

פ : עמו
 * umat-Panjenengané

He, para bangsa, padha surak-suraka marga saka umate, awitdene Panjenengane malesake getihe para abdine, sarta bakal ndhawahake piwaless marang kang padha nglawan ing Panjenengane, sarta bakal nganakake pirukun tumrap tanahe umate.”

הזאת השירה דברי כל- את- וידבר משה ויבא 44
 punika kidung pangandikan-pangandikan sedaya * lan-ngandika Musa Lan-rawuh
[H2063](#) [H1697](#) [H3605](#) [H0853](#) [H1696](#) [H4872](#) [H0935](#)

גון: בן- והושע הוא העם באוני
 Nun putra lan-Hosea piyambakipun umat ing-kuping
[H5126](#) [H1954](#) [H1931](#) [H0241](#)

Nabi Musa tumuli rawuh bebarengan karo Sang Yusak bin Nun, lan nglairake sakehe tetembunganing kidung mau ing sapangrungune bangsa iku.

האלה הדברים כל- את- לדבר משה ויכל 45
 punika pangandikan-pangandikan sedaya * supados-ngandika Musa Lan-rampung
[H0428](#) [H1697](#) [H3605](#) [H0853](#) [H1696](#) [H4872](#) [H3615](#)

אל- כל- ישראל:
 dhateng sedaya Israèl
[H0413](#) [H3605](#) [H3478](#)

Sawuse Nabi Musa rampung anggone nglairake sakehe tetembungan mau marang wong Israel kabeh,

לכל- לבבכם שימו אלהם ויאמר 46
 dhateng-sedaya manah-panjenengan pasangna dhateng-tiyang-punika Lan-ngandika
[H3605](#) [H3824](#) [H0413](#) [H0559](#)

אשר היום בכם מעיד אנכי אשר הדברים
 ingkang dinten-punika ing-panjenengan nyekseni Kawula ingkang pangandikan-pangandikan
[H3117](#) [H0595](#) [H1697](#)

לעשות לשמר בניכם את- תצום
 supados-nglampahi supados-rumeksa putra-putra-panjenengan * panjenengan-dhawuh
[H8104](#) [H0853](#) [H6680](#)

הזאת: התורה דברי כל- את-
 punika Torèt pangandikan-pangandikan sedaya *
[H2063](#) [H8451](#) [H1697](#) [H3605](#) [H0853](#)

banjur mangandikani mangkene: “Kowe padha nggatekna apa kang wus dakpituturake marang kowe ing dina iki, supaya kokprentahake marang anak-anakmu, padha konen nglakoni kanthi temen-temen sakehe pangandikane angger-anggering Toret iki.

הוא punika H1931	כִּי- amargi	מְכֹם kangge-panjenengan	הוא punika H1931	רַק suwung H7386	דָּבָר pangandikan H1697	לֹא- sanés H3808	כִּי Amargi	47
יָמִים dinten-dinten H3117	תֹּאדָרְכֹו panjenengan-ndawakaken H0748	הִזָּה punika H2088	וּבְדָבָר lan-saking-pangandikan H1697	תַּיִיכֶם gesang-panjenengan				
	שְׂמָה ing-mrika H8033	הַיַּרְדֵּן Yordan H3383	אֶת- * H0853	עַבְרִים nyabrang	אֲנִים panjenengan	אֲשֶׁר ingkang	הַתְּאֵדָמָה siti H0127	עַל- ing
							לְרִשְׁתָּהּ: * supados-dados-warisan H3423	

Awitdene iki dudu tembung kang tanpa isi tumrap ing kowe, nanging iku uripmu, lan srana pangandika iki bakal dawa umurmu ana ing tanah kang kokparani, bakal kokenggoni, kalawan nyabrang ing bengawan Yarden.”

לְאָמַר: pangandika H0559	הִזָּה punika H2088	הַיּוֹם dinten H3117	בְּעֵצָם ing-dinten-ingkang-sami H6106	מֹשֶׁה Musa H4872	אֶל- dhateng H0413	יְהוָה Yéhuwah H3068	וַיְדַבֵּר Lan-ngandika H1696	48
---	---	--	--	---	--	--	---	----

Ing dina iku uga Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa, mangkene:

מוֹאָב Moab H4124	בְּאֶרֶץ ing-tanah H0776	אֲשֶׁר ingkang	נֶבֹו Nebo	הַר- redi H2022	הִזָּה punika H2088	הָעֵבְרִים Abarim H5682	הַר- redi H2022	אֶל- dhateng H0413	עֲלֶיהָ Minggaha H5927	49
אֲנִי Kawula H0589	אֲשֶׁר ingkang	כְּנָעַן Kanaan	אֶרֶץ tanah H0776	אֶת- * H0853	וּרְאֵה lan-mirsanana H7200	יְרִיחוֹ Yèriho H3405	פְּנֵי ngarsaning H6440	עַל- ing	אֲשֶׁר ingkang	
				לְאֶחָזָה: kangge-darbek H0272	יִשְׂרָאֵל Israèl H3478	לְבָנָי dhateng-putra-putra			נִתַּן maringi H5414	

“Sira munggaha menyang ing pagunungan Abarim, menyang ing gunung Nebo kang ana ing tanah Moab ing penere Yerikho, banjur sira nyawanga tanah Kanaan kang bakal Sunparingake marang wong Israel dadi darbeke.

אֶל- dhateng H0413	וְהֶאֱסַף lan-kapanggihaken H0622	שְׂמָה ing-mrika H8033	עֲלֶיהָ minggah H5927	אֶתָּהּ panjenengan	אֲשֶׁר ingkang	בְּהָרַי ing-redi H2022	וּמָת Lan-séda H4191	50
הָהָרַי redi H2022	בְּהָרַי ing-redi H2023	אֶחָיִךָ sadherek-panjenengan H0251	אֶהְרֹן Harun H0175	מָת séda H4191	כְּאֲשֶׁר- kados-ingkang	עַמִּיךָ umat-panjenengan		
				עַמִּי: umatipun	אֶל- dhateng H0413	וְהֶאֱסַף lan-kapanggihaken H0622		

Sira bakal mati ana ing gunung kang sira unggahi iku, supaya sira kklumpukake karo para leluhurira, padha kaya Harun kakangira kang iya wus kelakon mati ana ing gunung Hor, kklumpukake karo para leluhure,

יִשְׂרָאֵל	בְּנֵי	בְּתוּךְ	כִּי	מֵעֲלָהֶם	אֲשֶׁר	עַל
Israèl	putra-putra	ing-satengahing	ing-Kawula	mboten-setya-panjenengan	ingkang	Amargi
H3478		H8432		H4603		

קִדְשָׁתָם	לֹא	אֲשֶׁר	עַל	זֵין	מִדְּבַר	קִדְשׁ	מְרִיבָת	בְּמֵי
ngsucekaken-Kawula	mboten	ingkang	amargi	Zin	ara-ara-samun	Kadesy	padu	ing-toya
H6942	H3808			H6790		H6946	H4808	H4325

יִשְׂרָאֵל:	בְּנֵי	בְּתוּךְ	אוֹתֵי
Israèl	putra-putra	ing-satengahing	Kawula
H3478		H8432	H0853

iku marga sira ngowahi kasetyanira marang Ingsun ana ing satengahe wong Israel ing sacedhake sumber Meriba ing Kadesy, ing pasamunan Zin, lan marga sira ora nucekake Ingsun ana ing satengahe wong Israel.

לֹא	וְשָׂמָהּ	הָאָרֶץ	אֶת	תְּרַאֲהָ	מִנְּנֵד	כִּי
mboten	lan-ing-mrika	tanah	*	panjenengan-mirsani	saking-ngarep	Amargi
H3808	H8033	H0776	H0853	H7200	H5048	

יִשְׂרָאֵל:	לְבָנֵי	נָתַן	אֲנִי	אֲשֶׁר	הָאָרֶץ	אֶל-	תְּבוּא
Israèl	dhateng-putra-putra	maringi	Kawula	ingkang	tanah	dhateng	panjenengan-lumebet
H3478		H5414	H0589		H0776	H0413	H0935

פ
*

Sira Sunparengake nyawang nagara iku ana ing ngarepira, nanging sira ora kalilan lumebu mrana, menyang ing nagara kang bakal Sunparingake marang wong Israel."